

Equitat i autonomia a la universitat

Durant el mes d'abril es van discutir dues mocions sobre la universitat al Parlament de Catalunya. El dia 7 d'abril es va votar una moció presentada per Catalunya Sí que es Pot sobre la disminució d'inscripcions d'estudiants a les universitats i la precarietat laboral del personal docent investigador i del personal d'administració i serveis. L'aprovació d'alguns apartats inclou reduir un 30% les taxes universitàries per al curs 2016-2017, així com recuperar en els pressupostos del 2016 el finançament a universitats públiques en com a mínim el que s'hi va destinar l'any 2011. El dia 21 d'abril es va votar una moció presentada per la CUP sobre l'aplicació del 3+2. En aquests casos, l'aprovació d'alguns apartats inclou garantir la moratòria de l'aplicació del decret que preveu la creació de graus de 180 crèdits, tres anys, en substitució de graus de 240 crèdits, quatre anys. La garantia d'aquesta moratòria està subjecta a un procés de reflexió conjunta sobre el model universitari. Totes dues mocions toquen de ple el centre dels debats interns que avui hi ha a les universitats catalanes. Alguns d'aquests debats tenen a veure amb la governança universitària i l'accessibilitat als estudis superiors.

D'una banda, el sistema de govern de la universitat és un tema complex i de màxima importància perquè en depenen, en bona mesura, els objectius de la institució.

Al 3+2 se li critica que pot encarir l'accés als graus i els màsters en detriment de la igualtat d'oportunitats

L'Observatori del Sistema Universitari (OSU) va elaborar un estudi sobre aquesta qüestió en què es recullen les principals propostes que hi ha sobre la taula. Sense entrar en la discussió oberta, hi ha dues qüestions que n'haurien de quedar al marge. En primer lloc, l'autonomia universitària com a dret constitucional que es va concebre per garantir la independència de la universitat respecte al poder polític. La independència és una condició necessària per al pensament lliure i crític que ha de fomentar la institució universitària. En segon lloc, la consideració del professorat, l'alumnat i el personal d'administració i serveis com a subjectes actius de la universitat. En aquest sentit, és important reconèixer el paper que el moviment estudiantil ha tingut

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

per impulsar el debat parlamentari en les dues mocions esmentades. La participació activa de tots els col·lectius és condició imprescindible i fonamental per a una universitat més democràtica.

D'altra banda, l'accessibilitat als estudis superiors implica parlar de les condicions per entrar i mantenir-se a la universitat. L'estudi *Equitat en l'accés i en la inserció professional dels graduats universitaris*, dirigit per Helena Troiano, conclou que la taxa d'accés universitari s'ha desaccelerat i ha baixat durant el període 2011-2014. Entre els factors que ho podrien explicar hi ha la pujada del preu de les taxes i les previsions de cost que fan les famílies. En relació a les taxes universitàries, un altre estudi de l'OSU sobre el preu de les carreres a Catalunya conclou: "En

els darrers 6 anys, l'efecte combinat dels plans d'estudi i de les successives modificacions del sistema de preus ha encarir entre un 69% i un 291% el preu dels estudis universitaris". En aquest sentit, cal recordar que Catalunya és la comunitat autònoma més cara per estudiar una carrera universitària (i la sisena d'Europa) d'ençà de l'aplicació del decret 14/2012. En aquesta aplicació, en el cas català, s'hauria pogut optar per no augmentar els preus perquè ja estaven dins dels límits marcats, però el Govern va decidir apujar-los. En relació a les previsions de cost de les famílies, és important considerar que les estratègies condicionen l'elecció dels estudis segons el risc de cost (beques, segones matrícules, durada dels estudis...) i el fracàs acadèmic. Les dades evidencien que l'alumnat d'origen social baix persisteix en la tria de titulacions més barates, una realitat que posa de manifest la importància d'analitzar conjuntament la durada i el cost dels estudis universitaris. Per aquesta raó, una de les principals crítiques a l'anomenat 3+2 és l'encariment que pot suposar l'accés als graus i els màsters en detriment de la igualtat d'oportunitats. Per abordar el debat de fons, l'estructura de les titulacions acadèmiques, cal garantir el mateix preu del crèdit universitari durant un cicle formatiu de cinc anys.

La governança universitària i l'accessibilitat als estudis superiors són temes que preocupen dins la universitat i, en part, han arribat al Parlament de la mà de l'alumnat. Un alumnat que massa sovint s'ha considerat simple usuari de la universitat quan n'és una de les principals raons de ser. Defensar la universitat pública és apostar per una ciutadania activa en una societat que es vol democràtica, justa i lliure.

ARIANNE FABER